

**TYÖELÄMÄ- JA TASA-
ARVOVALIOKUNNAN LAUSUNTO
10/2005 vp**

Hallituksen esitys laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta

Hallintovaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 14 päivänä kesäkuuta 2005 lähettäessään hallituksen esityksen laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta (HE 78/2005 vp) valmistelevalle käsittelyä varten hallintovaliokuntaan samalla määrännyt, että työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan on annettava asiasta lausunto hallintovaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Eero Koskeniemi, sisäasiainministeriö
- johtaja Mervi Virtanen, ylitarkastaja Olli Sorainen ja ylitarkastaja Annika Parsons, työministeriö
- korkeakouluneuvos Anita Lehtikoinen, opetusministeriö
- rekrytointipalvelujen päällikkö Marika Tammeid, Helsingin yliopisto

- maahanmuuttoyksikön johtaja, komisario Harri Palmu, Helsingin kihlakunnan poliisilaitos
- lakimies Kalle Räisänen, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- kansainvälisten asiain sihteeri Salla Heinänen, Akava ry
- asiantuntija Riitta Wärn, Elinkeinoelämän keskusliitto EK
- työmarkkina-asiamies Merja Berglund, Suomen Yrittäjät ry
- sosiaalipoliittinen sihteeri Marika Nordlund, Suomen Ammattikorkeakouluopiskelijajyhdistysten Liitto SAMOK ry
- puheenjohtaja Kati Kokkonen, Suomen Ammattiin Opiskelevien Keskusliitto SAKKI ry
- apulaisjohtaja Kirsti Aaltonen, Kansainvälisen henkilövaihdon keskus CIMO
- kansainvälisten asioiden sihteeri Inka Leisma, Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan ulkomaalaislakiin lisättäviksi säännökset, joilla pyritään edistämään ulkomaalaisten opiskelijoiden hakeutumista ja sijoittumista suomalaiseen työelämään. Esitys

sisältää myös muutamia teknisiä korjauksia ulkomaalaislakiin.

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan ensi tilassa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valiokunta on käsitellyt hallituksen esitystä oman toimialansa osalta. Valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Valiokunta on ulkomaalaislaista antamissaan aiemmissa lausunnoissa (TyVL 25/2002 vp, TyVL 1/2004 vp) korostanut Suomessa opiskelevien ulkomaalaisten merkitystä suomalaisen yhteiskunnan tuntevana ja kieliä osaavana työvoimaresurssina ja katsonut, että valmistumisvaiheessa olevien opiskelijoiden oleskelulupien muuttamisen työntekijän oleskeluluviksi tulisi olla mahdollisimman joustavaa. Valiokunta toistaa tämän näkemyksensä ja pitää erittäin tervetulleena nyt käsiteltävänä olevaa ulkomaalaislain muutosehdotusta, jolla ulkomaalaisten opiskelijoiden asemaa parannetaan.

Valiokunta on kiinnittänyt huomiota lakiehdotuksen 80 §:n säännökseen, jonka mukaan ulkomaalaisella opiskelijalla on oikeus tehdä keskimäärin 25 tuntia viikossa ansiotyötä aikana, jolloin oppilaitoksessa järjestetään varsinaista opetusta. Valiokunta pitää säännöstä tulkinnanvaraisena ja vaikeasti valvottavana. Ottaen huomioon ulkomaalaisten työntekoon liittyvät todelliset ongelmat, kuten pimeän työvoiman käyttö ja työehtojen polkeminen, valiokunta katsoo, että niin poliisin kuin työsuojeluviranomaistenkin voimavarat tulisi kohdistaa näiden epäkohtien valvontaan sen sijaan, että viranomaiset yrittävät selvittää, onko opiskelija työskennellyt keskimäärin 25 vai 26 tuntia viikossa ja onko oppilaitoksessa kyseisenä aikana annettu varsinaista opetusta vai ei. Kun ulkomaalaisen opiskelijan opintojen edistymistä valvotaan yhtäältä oppilaitoksessa ja toisaalta poliisin päättäessä oleskeluluvan jatkamisesta, valiokunta ehdottaa, että hallintovaliokunta vakavasti harkitsisi, onko tarpeen rajoittaa ansiotyön määrää.

Ansiotyön määrän rajoittamisen sijasta ulkomaalaisille opiskelijoille tulisi tiedottaa sel-

keästi, että heillä itsellään on vastuu opintojen etenemisestä eikä oleskelulupaa uusita, jos liiallinen työnteko johtaa siihen, että opinnot eivät etene asianmukaisesti. Samalla valiokunta painottaa, että työntekomahdollisuuksien vapauttaminen ei saa johtaa siihen, että opiskelijan oleskeluluvasta tulee kiertotie, jolla vältetään työntekijän oleskelulupaan liittyvä työvoimapoliittinen harkinta.

Lakiehdotuksen 55 §:n mukaan tutkinnon suorittaneelle opiskelijalle myönnetään työnhakua varten vuoden oleskelulupa. Hallituksen esityksen tavoitteena on edistää ulkomaalaisten opiskelijoiden sijoittumista osaavina työntekijöinä täyttämään Suomen tulevaa työvoiman tarvetta. Valmistumisen jälkeistä työnhakua varten myönnettävä oleskelulupa on lakiehdotuksen keskeinen keino tämän tavoitteen saavuttamiseksi. Valiokunta toteaa kuitenkin, että puolen vuoden määräaika voi olla liian lyhyt koulutusta vastaavan työpaikan hankkimiseen, kun otetaan huomioon ulkomaalaisten työnsaantiin liittyvät kieli- ja muut erityisongelmat. Valiokunta pitääkin tärkeänä, että puolen vuoden määräajan riittävyyttä tarkoin seurataan ja asiaan palataan mahdollisimman pian, jos siihen ilmenee tarvetta.

Samalla valiokunta toteaa, että säännöksestä ei ilmene, saako työnhakua varten myönnetyn tilapäisen oleskeluluvan aikana tehdä ansiotyötä. Ansiotyö on usein välttämätöntä, jotta henkilö voi turvata itselleen ja perheelleen tarvittavan toimeentulon työnhakuaikana, jolloin opintoja varten mahdollisesti myönnetty tuki on tutkinnon suorittamisen jälkeen päättynyt. Valiokunta pitää välttämättömänä, että säännöstä selkeytetään siten, että työntekomahdollisuus työnhakuaikana turvataan.

Lisäksi valiokunta kiinnittää huomiota lakiehdotuksen 79 §:n 4 momentin muotoiluun ja toteaa, että siihen sisältyvä viittaus 72 §:n 1 momentin mukaiseen työvoimapoliittiseen harkintaan on turha ja aiheuttaa epäselvyyttä. Valiokunta esittääkin, että viittaus poistettaisiin.

Lausunto

Lausuntonaan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta esittää,

että hallintovaliokunta ottaa huomioon, mitä edellä on esitetty.

Helsingissä 5 päivänä lokakuuta 2005

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Jukka Gustafsson /sd	Markus Mustajärvi /vas
vpj.	Anne Holmlund /kok	Terhi Peltokorpi /kesk
jäs.	Susanna Haapoja /kesk	Leena Rauhala /kd
	Roger Jansson /r	Jukka Roos /sd
	Anneli Kiljunen /sd	Tero Rönni /sd
	Esa Lahtela /sd	Kimmo Tiilikainen /kesk
	Rosa Meriläinen /vihr	Jaana Ylä-Mononen /kesk
	Riikka Moilanen-Savolainen /kesk	vjäs. Arto Satonen /kok.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ritva Bäckström.